

hom 2018-03-21

til Godkjent referat fra KOSTRA-KNNM-møte 2018-03-15

- hom 7.6.2017 - oppdatert etter innspill fra medlemmer i arbeidsgruppa

Til stede:

Jørn Kr. Undelstvedt, SSB	Susanne Colding, KLD	Henning Berby, KS
Svein Homstvedt, SSB	Øystein Nesje, KLD	Petter Wiberg, KS, Bergen komm.
Heidi Fadum, Helsedirektoratet	Solfrid Foss, KLD	Hogne Hove, KS, Oslo komm.
Christin Krohn, RA	Sissel Karin Andersen, DiBK	Torfinn Smines, KS, Eidskog komm.
John Haugen, Miljødirektoratet	Ida Rørbye, Kartverket	Stein-Owe Hansen, KS, Akershus fk
Mari Olea Lie, KMD	Anders Braaten, Kartverket	Margrete Steinnes, SSB (sak 4a)
Even Vaboen, KMD		

Forfall

Grete Sjøholt, KS	Marit Langen, DiBK	Else Bredeli, SSB
Emil Vågnes, SSB		

Sakliste

0. Velkommen og dagsorden
1. Oppfølging av referat fra møtet 2. februar
2. Nytt siden sist
 - a. Datainnngang
 - b. Publisering
 - c. Møte mellom Mari Olea og Svein 2018-02-08
 - d. eKOSTRA
3. Skjemajusteringer
 - a. Skjema 20Plan
 - b. Skjema 20Miljø
 - c. Skjema 20Byggesak
 - d. Skjema 23
 - e. Skjema 51
4. Eksterne kilder for KOSTRA-statistikk?
 - a. Planregister
 - b. Matrikkelen
 - c. Askeladden
 - d. Naturbase og andre kilder fra Miljødirektoratet
5. Hengesaker fra forrige møte
 - a. Saksbehandlingstid og etapper i plansaker
 - b. Mindre endringer i detaljreguleringsplaner
6. Eventuelt
 - a. Regionreformen og konsekvenser for KOSTRA (skjema 51)
 - b. Funksjon 335, 360 og 716
 - c. Felles sharepoint arbeidsrom?

- d. Gjenstående problemstillinger og oppgaver til neste møte
- e. AOB

0. Velkommen og dagsorden

Anders Braaten (Kartverket) ble ønsket velkommen, og Susanne Colding (KLD) ble ønsket velkommen tilbake til arbeidsgruppa.

Dagsorden ble godkjent.

1. Oppfølging av referat fra møtet 2. februar

Referatet var godkjent på mail uten merknader fra medlemmene. Saker som ble omtalt:

- Definisjon av «erstatningsbygg» (skjema 20Byggesak, spørsmål D3a). Se referatet pkt. 3c.
- Etapperegistrering til eByggesak.
Svein la fram et råutkast, og poengterte at hovedoppgaven gitt i forrige møte var å etablere «et system mer i samsvar med kommunal praksis» mhp. at det kan finne sted flere andre dialogrunder mellom søker og kommunen, etter at kommunen har akseptert en søknad som formelt komplett. Nå er det bare kommunen som blir belastet tidsbruken ved slike «sløyfer». Diskusjonen viste at det var ulike oppfatninger om råutkastet.

Konklusjon og oppfølging

→ SSB (Svein) tar en oppklaring med KS (Bergen - Petter) før nytt utkast oversendes arbeidsgruppa.

→ Michael Pande-Rolfsen fra KS-KommIT inviteres til neste KNNM-møte for avklaringer av innholdet i informasjonsmodellen til eByggesak.

2. Nytt siden sist

Henning opplyste at KS har hatt en FoU-prosess og etablert et faglig nettverk og et arbeidsutvalg for statistikk og analyse for fylkeskommunene. De vil kontakte SSB i oppfølgingsfasen.

2a. Datainnngang

Innrapporteringen av 2017-skjema ble gjennomgått. Innrapporteringen lå jamt over på omtrent samme nivå som for forrige år eller litt over (skjema 20Plan).

2b. Publisering

Foreløpig publisering av 2017-tall skjedde på møtedagen og var dermed sylferske. Fordi det var blitt tekniske problemer med KOSTRA-publiseringen, og fordi ikke alle nyspesifiserte tabeller var etablert, måtte det publiseres etter både gammel og ny tabellstruktur. Brukerne vil merke liten forskjell, bortsett fra at det i en periode blir dobbelt publisering i banken. Det vil bli jobbet med å ferdigstille etter ny struktur til publiseringen 15. juni, men SSB kan ikke love at alt blir ferdig.

Det ble ønsket flere landstall og estimer. Dette er vanskelig fordi standard oppblåsingsfaktorer ofte ikke passer. Dette må bli en prioriteringssak mellom SSB og brukerne ift. hvilke forbedringer og kompletteringer som er viktigst å få på plass.

Videre ble det ønsket mulighet for å lagre data i Access.

Konklusjon og oppfølging

→ SSB vurderer om og i tilfelle når de kan sette i gang arbeid med estimer.

→ SSB sjekker om Access er mulig å ha som standard lagringsformat for uttrekk fra statistikkbanken.

2c. Møte mellom Mari Olea og Svein 2018-02-08

Det ble kort orientert om møtet, som vesentlig fokuserte på tabellpakka i statistikkbanken (ikke sak på dagens møte og ikke behandlet), justeringer av oppsettet i skjema 20Plan (se sak 3a) og mulig utnyttelse av SYSAM (Systematisk SAMmenligning - Fylkesmennenes oppfølgingssystem for klagesaker) til erstatning for KOSTRA-spørsmål.

Bakgrunnen for opprettelse av SYSAM er behovet for ivaretagelse av innbyggernes rettssikkerhet. SYSAM inneholder bl.a. ganske detaljerte oversikter over klagesaker. Enheten er fylke. KMD har nylig hatt oppfølging med utviklermiljøet i SYSAM. Det blir neppe lagt inn nye spørsmålsstillinger. Det skal imidlertid vurderes å utvikle noe liknende for plansaker.

SYSAM i nåværende versjon har potensial til å dekke statistikken over klagesaker både for byggesaker og plansaker. Det er imidlertid problematisk at det ikke er mulig å få ut tall på kommunenivået. Den enkelte fylkesmann har hatt mulighet til å fordele klagesaker på kommune i tidligere versjoner av SYSAM.

Konklusjon og oppfølging

→ Enheten i SYSAM bør være kommune, slik at rapporteringsbyrden i KOSTRA kan reduseres.

→ KMD (Mari Olea) følger opp.

2d. eKOSTRA

Det ble gitt en kort orientering om nytt siden sist, med vekt på:

- SSB er kommet et skritt videre ift. å få overført flere datasett fra Trondheim kommune. Fortsatt er det imidlertid testdata.
- Det planlegges aktiviteter og kalibreres ressursinnsats til å få data over fra mottakssystemet over til IT-plattformer for aggregering og integrering med KOSTRA, og tilrettelegging for arealstatistikk.

3. Skjemajusteringer

3a. Skjema 20Plan

Bolk B. Gebyr

Spørsmålet om gebyrrapportering for både skjema 20Plan og 20Byggesak ble behandlet på forrige møte, der stemningen var for å kutte ut spørsmålene om det pga manglende representativitet kommunene i mellom. Det ble vist til gebyrregulativet for Bergen, som er svært komplisert, og der KOSTRA bare gjengir én sakstype og størrelse.

Kommunene har tilsynelatende ikke hatt problemer med å rapportere gebyrer. SSB la fram en statistikk over rapporteringen og viste til hvordan gebyrene eventuelt kunne indekseres for å gi bedre sammenlignbarhet over tid kommunene i mellom.

Diskusjonen viste imidlertid at verdien av gebyropplysningene og sammenlignbarheten var usikker, selv om disse brukes både av media og statlige og private organisasjoner. KOSTRA bør gjenspeile andre variable ang. brukerbetaling, f.eks. selvkost og samlet gebyrinntekt.

Konklusjon og oppfølging

→ **Gebyrspørsmålene kuttes ut både fra skjema 20Plan og skjema 20Byggesak.**

→ **SSB vurderer om det gir noen mening å beregne og publisere gjennomsnittsgebyr per sak.**

Bolk C. Planbehandlingen

1. SSB har foreslått at bolkene C (Saksbehandlingsomfang) og D (Saksbehandlingstid) blir slått sammen og omstrukturert, slik at underbolkene gjenspeiler de ulike plantypene. Dette er analogt til hva som ble gjennomført for 2017-rapporteringen for byggesaker. Klagesaker overføres til ny bolk D (også analogt til skjema 20Byggesak).
2. KMD har foreslått at spørsmålet C3b om antall planer som ble møtt med innsigelser strykes, og at antall planer med innsigelser bare skal rapporteres i innsigelsesbolkene.
3. KMD har også foreslått å stryke spørsmål om reguleringsplaner utarbeidet etter KU-forskriften.
4. Miljødirektoratet har påpekt at kommunene i noen grad etablerer planer for strandsonen for å unngå for mange dispensasjons-byggesaker, og at strandsoneplaner derfor burde gjenspeiles i planskjema. SSB har forsøkt å lage et skjema-operativt spørsmål, men stiller spørsmål ved hvilke plantyper dette skal gjelde for, og om dette skal omfatte både planer sendt på høring og vedtatte planer.

Diskusjonen reiste flere momenter:

- Skjema har lite info om planstørrelser. Mulig å følge omfanget av planer på en annen måte?
- Hvilke muligheter gir det å nytte planregisteret?
- Mest interessant hvor mange enheter (bygninger, boliger, hytter m.m.) som planen åpner opp for.
- Hensikten å avklare omfang av båndlegging. Planer kan også omfatte grøntareal og vern.
- Passer byggegrensene som kommunene opererer med mot 100-meters-beltet?
- Ønske om statistikk på plandata/planreserve, men ikke nødvendigvis på skjema.
- Bygging i LNF-/LNFR-områder er en tilsvarende problemstilling.

5. SSB har foreslått at det så lenge vi opererer med **skjema** skal rapporteres på gjennomsnittlig tid fra oppstartsmøte til endelig vedtak, og så fordeles på etapper, framfor at summen skal beregnes automatisk fra de fire hovedetappene.

Konklusjon og oppfølging

- ➔ 1. Omstruktureringen av bolkene C og D er ok.
- ➔ 2. SSB sjekker utfyllingsgraden av spørsmålet mot det tilsvarende i innsigelsesbolkene, med sikte på endelig behandling på neste møte.
- ➔ 3. Reguleringsplaner utarbeidet etter KU-forskriften ligger an til å bli strøket.
Endelig vedtak fattes på gruppas siste møte i vår.
- ➔ 4. Ikke entydig vedtak.
Forslag: Miljødirektoratet (John) kommer tilbake med operativt (skjema)forslag.
- ➔ 5. Det rapporteres på samlet saksbehandlingstid, som så fordeles.

Bolk D. Klagesaker

Ingen endringsforslag

Bolk E / F. Innsigelser til kommune(del)plan / reguleringsplan

SSB har foreslått at denne bolken bytter plass med næværende bolk E om «Kjennetegn ved planarbeidet». Det var ikke innvendinger mot dette.

KLD har foreslått «Klima og klimatilpasning» som innsigelsesårsak. «Statlig planretningslinje om klima og energi og klimatilpasning» tar inn forventninger om klimatilpasning i planlegging. Brudd på statlig planretningslinje kan gi grunnlag for innsigelse. Retningslinjer for innsigelse finnes i rundskriv H-2/14, som viser til at føringer gitt i f.eks. statlige planretningslinjer vil være innsigelsesgrunnlag. (Se punkt 2.3.2 i <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/retningslinjer-for-innsigelse-i-plansaker-etter-plan--og-bygningsloven/id751295/#2.3.2>)

SSB foreslår i så fall å gruppere «Klima og klimatilpasning» under «Miljøvern» (spørsmål E1b / F1b).

KMD har signalisert at mellomnivået med overskriften «d. Risiko og sårbarhet» er litt problematisk, fordi Risiko og sårbarhet dekker mer enn enkeltfaktorene «Områdestabilitet/rasfare» og «Flom». SSB har – under tvil – foreslått «Annen ROS» som en mulig operativ løsning.

Konklusjon og oppfølging

- ➔ Temaet «Annen ROS» ligger an til å utgå. Det må i så fall finnes en løsning for hvordan tema «d. Risiko og sårbarhet (ROS)» skal løses, eller om det skal utgå som eget mellomnivå. SSB følger opp.
- ➔ «Klimatilpasning» vurderes tatt inn i skjema.
KLD (Solfrid) følger opp med forslag til presis terminologi, definisjon og plassering i skjema.

Bolk G. Kjennetegn ved planarbeidet (flyttet fra bolk E)

KLD hadde på forhånd fremmet forslag om et nytt underpunkt «g: Klimatilpasning». Ellers var det ikke forhåndsvarslet noen forslag knyttet til tema.

På møtet ble det foreslått å stryke alle tema i spørsmål 1, med den begrunnelse at alle tema i utgangspunktet er ivaretatt i kommuneplanene, og at det ikke er lovformulerte krav om sektorplaner/temaplaner.

Kommentert [UJK1]: Poenget er at Statlige planretningslinjer gir uttrykk for nasjonale hensyn som skal ivaretas i planlegging, og hvis kommunen ignorerer det, kan det fremmes innsigelse i henhold til § 5-4 "i spørsmål som er av nasjonal eller vesentlig regional betydning".

Rapporteringen har vist at ikke alle kommuner oppgir at de har slike planer (se tabellvedlegget). I tillegg ble det innvendt at RA deler ut midler for å lage kulturminneplaner, og at overføringer til fylkeskommunene forutsetter at virkemidlene fungerer etter hensikten.

Det ble også foreslått å be kommunene skrive inn hvilke temaplaner de faktisk har, og i så fall er arbeidshypotesen at andre tema dominerer, og at man grupperer deretter.

Konklusjon og oppfølging

➔ **Departementene/direktoratene må klarlegge behovet for «sine» temaspørsmål innen endelig beslutning på neste møte.**

Bolk H. Omfang av reguleringsplaner med særlige hensyn

På forhånd hadde Miljødirektoratet spurt om spørsmål 2 (landskapshensyn / hensynssone landskap) og 3 (arealformål naturvern) var kutt-kandidater. Videre var det reist spørsmål om temaopplysningene kunne hentes fra planregister.

Spørsmål 2 har imidlertid både naturforvaltningen og kulturminneforvaltningen eierskap til. Disse er ikke samkjørt ennå.

Konklusjon og oppfølging

➔ **Saken sluttbehandles på neste møte. KLD, RA og Miljødirektoratet forbereder omforent forslag.**

Bolk I Særskilt om ROS (Risiko og sårbarhet)

En tidligere spørsmålsbolk om ROS ble strøket fra skjema for 2017 etter ufullendte konsultasjoner med DSB (Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap) og lite bruk av statistikken.

KMD fremmet imidlertid i 2017 forslag om nye vinklinger på spørsmål om ROS-analyser, i retning av hvilke plantyper som ROS-analyser var gjennomført for.

Det var ingen stor stemning for å ta spørsmålene inn nå, og avklaringer med DSB ville bli for tidkrevende å gjennomføre.

Konklusjon og oppfølging

➔ **Spørsmål om ROS droppes også for 2018-skjema.**

3b. Skjema 20Miljø

Det var ingen forslag til justeringer av skjema.

3c. Skjema 20Byggesak

Bolk B. Gebyrer

➔ **Bolken strykes, ref. konklusjonene fra sak 3a.**

Bolk C. Omfang og saksbehandlingstid

Innledningsvis presenterte Anders noen refleksjoner og forslag sett fra Matrikkelavdelingen i Kartverket. Ett av spørsmålene var om både bygge- og delesak kan benevnes som «Byggesak» i skjematittelen, med referanse til terminologi og klassifikasjon brukt i pbl. §20-1, bokstav m.

Som konsekvens av lovfortolkningen foreslo han også å:

- Endre skjematittelen til «Byggesaksbehandling, seksjonering og matrikulering» (fra «Byggesaksbehandling, deling, seksjonering, oppmåling»)
- Rokere litt om på spørsmålsstillingene, slik at opprettelse av grunneiendom ble plassert inn under spørsmålene om byggesøknader (Bolk C5 inn i bolc C2).
- Erstatte termen «oppmåling» med «matrikulering», jf. matrikkelova § 6.
- Endre navnet på nåværende Bolk C6 til «Behandling etter matrikelloven» (fra «Oppmålingsforretninger»)

Diskusjonen viste pragmatisme i forhold til navnsetninger og innplasseringer, samtidig som det var en viss skepsis mot å endre innarbeidet terminologi som fungerer i det daglige. Det ble påpekt at oppmålingsforretninger foretas også uten påfølgende byggesøknad, og at det er ulike prosesser og ressursbruk for byggesaker og delesaker.

Konklusjon og oppfølging

→ **Overordnet struktur endres slik at delesaker kommer inn under byggesaker.**

→ **Kartverket (Anders) og SSB (Svein) tar en gjennomgang og fremmer omforent forslag til skjema og veiledning. Gjennomgangen omfatter også de andre forslagene som er gitt ang. bolc C.**

Bolk D. Resultat av byggesaksbehandlingen

Denne bolken var grundig gjennomgått på forrige møte. Konklusjonen var at spørsmålsstillingene skulle bestå. Det som imidlertid gjenstod å avklare, var behovet for å spørre om «erstatningsbygg» og hvordan dette skulle defineres, og behovet for spørsmål om universell utforming.

Erstatningsbygg er omtalt men ikke definert i veiledningen. Diskusjonen viste at det var litt ulik oppfatning av hva «erstatningsbygg» er; bygg oppført etter brann / naturskade (se Statlig planretningslinje; <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/differensiert-forvaltning-strandsonen/id636763/>) eller bygg til erstatning for ett eller flere bygg som blir planlagt revet.

Mari Olea har tatt opp spørsmålet om UU (universell utforming) i Planavdelingen, men ikke fått svar.

Konklusjon og oppfølging

→ **Erstatningsbygg: Svein sjekker kommunenes rapportering på området som grunnlag for å fastsette en operativ definisjon i veiledningen.**

→ **UU: Mari Olea avklarer behovet til neste møte.**

4. Eksterne kilder for KOSTRA-statistikk?

4a. Planregisteret

Margrete Steinnes (SSB – Arealstatistikk) orienterte om et prosjekt med bruk av det nasjonale planregisteret som SSB har gjort på oppdrag fra KMD (<http://www.ssb.no/natur-og-miljo/artikler-og->

[publikasjoner/statistikk-basert-pa-kommuneplaner](#)). Dette er første gang et tilnærmet landsdekkende datasett er tatt i bruk (ca. 300 kommuner). Analysen er gjort bare for kommune(del)planer, men erfaringene kan være nyttige også for bruken av reguleringsplaner.

Analysen viser at det aller meste av nåværende arealformål som er planlagt som framtidige utbyggingsområder, er skog (58 prosent) og myr (18 prosent). Jordbruksareal står for ikke mer enn 6 prosent av utbyggingsarealet. For framtidige boligområder står imidlertid jordbruksarealet for i alt 18 prosent av utbyggingsarealet.

Det meste av framtidige boligområder er nær tettsteder (under 1 km fra tettstedsgrensen) eller tettstedssentrum (under 5 km. fra sentra).

Det er flere utfordringer ved bruk av datasettet:

- Klassifikasjonen av tilnærmet like planformål er ulik i planer iht. pbl. 1985 og pbl. 2008. Ca 40 prosent av planene er iht. pbl. 1985.
- Områder med mer enn ett planformål («doble flater»).
- Utbyggingsområder med smale/små restområder som neppe vil bli bygd ut.
- Etterslep i når planer blir lagt inn i basen fører til at analysen ikke nødvendigvis utføres for siste plan.
- Det er feil / inkonsistenser ved innlegging av data.

I forhold til dagens KOSTRA-rapportering er det nokså lite overlapping, i og med at planbasen bare inneholder informasjon om vedtatte planer, mens KOSTRA fokuserer mer på behandlingen av omsøkte planer. Det er derfor mer tale om et supplement og en bedre statistikkpakke ut til forvaltningen og allmennheten. Potensialet til analysen ligger særlig på å beskrive hva planene medfører, ikke å telle dem opp.

Steinnes stilte spørsmål om det for reguleringsplaner er det grunn til å tro at det er noe mindre av slike feiltyper.

Innlegget ble godt mottatt. Momenter fra diskusjonen etterpå:

- Å tilrettelegge kommuneplandata og reguleringsplandata er en kjempejobb.
- De viktigste og mest stabile temaene må prioriteres.
- Viktig å tydeliggjøre hvilke nasjonale interesser som reguleres. Eks. jordvern.
- Det vil ta tid å få på plass gode data fra reguleringsplaner. Eks. på fallgruver:
 - o Reguleringsplaner lever fram til de erstattes av nye. Gamle planer kan ødelegge.
 - o Siste lovendring skal gjøre det «lettere» å oppheve gamle planer. Det er likevel delte meninger om det faktisk gjør det.
 - o Hvordan håndtere planer på høring? Foreløpig er dette en egen «underbase» som er på gang.
 - o Geosynkronisering krever (nå) at kommunene kjøper et (dyrt) programvaretillegg.

Konklusjon og oppfølging

➔ *Det er et stort potensial i bruk av planbaser.*

➔ *Det vil ta tid før alle kommuner i landet er inne i planbasen.*

➔ *SSB og KMD drøfter veien videre ifm. prosjektavslutningen.*

4b. Matrikkelen

Anders holdt en kort innledning. Han la vekt på at matrikkelen er Norges offisielle register over fast eiendom og en del av regjeringens digitaliseringsstrategi. Den inneholder resultatene av de vedtak som er gjort i kommunene, i form av objekter, enheter og variable. Matrikkelen har lite/ingen informasjon om saksbehandlingen, og vil i likhet med planregisteret mer kunne være et informasjonssupplement enn en erstatning for rapporteringen.

Under diskusjonen ble det presisert at det er kvalitetsproblematikk ved noen dataelementer, eksempelvis felter om energikilder og energibærere, der veldig lite oppdateres fra kommunene.

For eiendommer med påvist grunnforurensning (også registrert i matrikkelen), må Miljødirektoratet frigi grunnen til bruk.

For skjema 20Byggesak, ble det spurt om spørsmål 2; «Antall søknader behandlet» kunne tas ut av skjema og hentes fra matrikkelen. Dette er imidlertid ikke rett fram, fordi spørsmålet inneholder også søknader som er avslått – og hvor dermed søknaden ikke blir matrikkelført.

Konklusjon og oppfølging

➔ Svein sjekker med Anders om det finnes noen mulighet for at matrikkelen kan erstatte skjemaspørsmål.

4c. Askeladden

4d. Naturbase

5. Hengesaker fra forrige møte

5a. Saksbehandlingstid og etapper i plansaker

5b. Mindre endringer i detaljreguleringsplaner

➔ Sakene 4c – 5b ble ikke behandlet, og er utsatt til neste møte.

6. Eventuelt

6a. Regionreformen og konsekvenser for KOSTRA (skjema 51)

Forslag til forskrift er ennå ikke sendt på høring, og kan derfor ikke behandles. De planlagte endringene er tenkt gjennomført fra 1. januar 2020. Dermed er det fortsatt tid til å behandle saken uten å bryte med KOSTRA-prinsippene for varsling m.m.

6b. Funksjon 335, 360 og 716

➔ Behandles på neste møte sammen med de øvrige funksjonsbeskrivelsene

6c. Felles sharepoint arbeidsrom?

Solfrid har stilt spørsmål om det er hensiktsmessig å få opprettet et felles Sharepoint arbeidsrom (eller annen sky-løsning) for arbeidet i KOSTRA-gruppa, eller om SSB bruker det i andre tilsvarende samarbeidsprosesser. Fra SSBs side er det ikke noe i veien for dette.

Kommentert [hom2]: Merknad fra (Ida): «Kartverket har gitt forbud mot å bruke andre løsninger enn vår egen Nextcloud. Sharepoint er akseptert, selv om vår IT-divisjon er skeptiske til bruken. Faller valget på f.eks. Dropbox må jeg også bruke min private konto til det formål.»

Konklusjon og oppfølging

→ Jørn sjekker mulighetene og foreslår ev. en plattform for dette.

6d. Gjenstående problemstillinger og oppgaver til neste møte

Ikke eksplisitt behandlet. Framgår av referatet.

6e. AOB

Ingen saker tatt opp.